

Strategiseminarium: Hur kan vi integrera kunskapsstyrningen i den regionala samverkans- och stödstrukturen (RSS) i Dalarna?

Chefsnätverket 7 februari 2020

1. Bakgrund

Under 2017 genomfördes en utvärdering av arbetet inom den regionala stödstrukturen RSS, i Dalarna (och av SUD, socialtjänstens utvecklingscentrum i Dalarna)¹. Syftet med utvärderingen var bland annat att få en bild av huruvida strukturen uppfyllt sitt syfte i att stödja huvudmännen mot en kunskapsstyrd socialtjänst och verkat för tillämpningen av en evidensbaserad praktik. I utvärderingen identifierades ett stort antal utvecklingsfrågor och bland annat framkom att grupperingarna inom stödstrukturen ofta fick ett för brett anslag. Det efterlystes prioriteringar och fokusering av uppdragen och man önskade att den tematiska indelningen av grupperna inom stödstrukturen (de s.k. RUGarna) skulle ses över. Chefnätverket föreslog att RUGarna skulle avvecklas och att man istället skapade tillfälliga och avgränsade arbetsgrupper för att bättre möta behoven. Även arbetet inom Chefsnätverket beskrevs som svårhanterligt, t.ex. var beredningen av ärenden ibland bristfällig.

Mot denna bakgrund fick regionen inför regionbildningen, ett uppdrag av Chefsnätverket och Vårdsrådet (f d Rådet för välfärdsutveckling) att genomföra ett utvecklingsarbete som syftade till att förändra tidigare stödstruktur. Vidare skulle regionen tillse att det fanns en grundbemanning på avdelningen som omfattande fyra tjänster, varav en avdelningschef och tre utvecklingsledare.

Arbetet med att förändra den regionala samverkans- och stödstrukturen RSS, påbörjades under hösten 2019. Inom ramen för detta arbete har ett samarbete inletts med regionens kunskapsstyrningsorganisation och seminariet syftar till att bland annat diskutera hur kommunernas representation i kunskapsstyrningsorganisationen kan utformas på bästa sätt.

Föreliggande PM utgör ett kortfattat underlag till den diskussionen.

¹ Rapport avseende utvärdering av SUD och den regionala stödstrukturen, Enheten för hälsa och välfärd 2017-10-13, Kvadrat Siv Liedholm

2. Organiseringen inom socialtjänstens kunskapsstyrning

Det pågår ett omfattande nationellt arbete med att organisera kunskapsstyrningsarbetet inom socialtjänsten. Det yttersta syftet med detta arbete är att mötet mellan professionen och brukaren ska baseras på bästa tillgängliga kunskap. De fyra huvudsakliga beståndsdelarna i kunskapsstyrningen brukar indelas i: kunskapsstöd, analys och uppföljning, ledarskap och verksamhetsutveckling. För att nå dit krävs samverkan och en organisering mellan många olika aktörer på lokal, regional och nationell nivå. Brukarmedverkan ska kopplas in på alla nivåer. På regional nivå verkar främst de regionala samverkans- och stödstrukturerna (RSS) och exempel på aktiviteter som kan genomföras är tex. analysarbete för att synliggöra kunskapsluckor och utvecklingsbehov, stödja anpassning av befintliga kunskapsstöd, genomför praktisk forskning, ge stöd för implementering, stödja förbättringsarbete och verksamhetsutveckling. RSS ska genomgående stödja och främja samverkan mellan kommuner och mellan kommuner och regioner i frågor som rör socialtjänst, hälso- och sjukvård och i vissa avseenden även skolverksamhet.

Som beskrivits i tidigare PM till Chefsnätverket (till möte 191213) växer det nationella kunskapsstyrningssystemet och det finns för närvarande 25 nationella programområden (NPO) och samt ett nationellt primärvårdsråd. NPOerna leder kunskapsstyrningen inom sitt respektive område och varje NPO består av experter med bred kompetens och representerar samtliga sjukvårdsregioner. De nationella programområdena ska avspeglas i motsvarande grupperingar på sjukvårdsregional nivå (dvs. de regioner som bildar en sjukvårdsregion) samt till lokal nivå (dvs. en region/ett län). På sjukvårdsregional nivå talar man således om Regionalt programområde (RPO) och på lokal nivå, Lokalt programområde (LPO). Utifrån vardera programområdenivå kan arbetsgrupper bildas med specifika (ofta avgränsade) uppdrag. Arbetsgrupperna benämns Nationell arbetsgrupp (NAG), Regional (sjukvårdsregional) arbetsgrupp (RAG) och Lokal Arbetsgrupp (LAG).

I fem NPOer samt det Nationella primärvårdsrådet ingår kommunerna. Dessa är:

- NPO äldres hälsa
- NPO psykisk hälsa
- NPO levnadsvanor
- NPO rehabilitering, habilitering, försäkringsmedicin
- NPO Barn och ungdomar
- Nationella primärvårdsrådet

Kommunrepresentanter finns således i dessa programområden samt ska finnas med i motsvarande grupperingar på regional respektive lokal nivå.

3. Hur kan vi integrera kunskapsstyrningsorganisationen i RSS Dalarna?

Inom ramen för det ovan nämnda uppdraget att se över organiseringen av Dalarnas RSS, har ett tätt samarbete inletts med regionens kunskapsstyrningsorganisation för att försöka åstadkomma ett gemensamt avstamp i det nationella kunskapsstyrningsarbetet.

Regionen har nominerat flertalet ledamöter att ingå i olika programområden på både nationell och sjukvårdsregional nivå och man har påbörjat arbetet med att bilda Lokala programområden (LPO). Regionen utser sina representanter i s.k. KSG-B, Kunskapsstyrningsgrupp-beredning. Man inväntar nu till viss del att även kommunerna ska utse sina representanter till berörda LPOer och Chefsnätverket är det forum som kommer besluta om detta. Vad gäller programområdena på sjukvårdsregional nivå (RPO) har Chefsnätverket redan utsett följande representanter:

RPO Psykisk hälsa: Ingalill Frank, Säter

RPO Barn och unga: Anna Andersson, Borlänge

RPO Äldres hälsa: Elisabeth Fransson, Älvdalen

Regionalt primärvårdsråd: Annelie Granath, Rättvik

4. Arbetet i en LPO och kommunernas representation

En LPO kommer företrädesvis utgöra styrgrupp till olika arbetsgrupper med specificerade och avgränsade uppdrag (s.k Lokal arbetsgrupp, LAG) inom respektive LPO-område. Uppdragen ifråga kan komma från nationellt och/eller sjukvårdsregionalt håll eller initieras lokalt utifrån länets egna behov och initiativ. Arbetsgrupper som ska arbeta med tex revidering av länsövergripande överenskommelser är exempel på sistnämnda, emedan implementering av olika standardiserade vårdförlopp (eller VIPar) är nationella instrument som medför ett åtagande för alla regioner och kommuner (beroende på VIP). Att arbeta i s.k. LAGar med fokuserade uppdrag ligger också i linje med den strävan som Chefsnätverket uttryckte i samband med översynen av RSS (se ovan).

Hur representationen ska se ut och hur arbetet ska utformas i de respektive LPOerna är under utveckling. Mötesfrekvensen har uppgetts kunna röra sig om ca 4-6 möten per år. När det gäller de LPOer som är aktuella för kommunernas del har regionen börjat utse sina ledamöter och inväntar, som nämnts, att Chefsnätverket ska utse sina respektive ledamöter. Det gäller just nu LPO psykisk hälsa, LPO Barn/Unga, LPO Äldres hälsa och Lokalt primärvårdsråd.

Hur kan kommunerna representeras i LPOerna? Ett förslag är att de representanter som redan är utnämnda på RPO-nivå också deltar i motsvarande gruppering på lokal nivå, t.ex. skulle Ingalill Frank, Säter enligt ovan således också ha en plats i LPO Psykisk hälsa. Det finns dock skäl att se över möjligheten att fler än en socialchef ingår i en LPO, alternativt att ersättare utses.

Socialcheferna kommer alltså vara viktiga representanter i de olika LPOerna, men även andra funktioner från kommunerna kommer vara efterfrågade, beroende på LPO-område. Regionens representanter i LPO Barn/unga efterlyser t.ex. förutom socialchef, även en IFO –chef, elevhälsochef, en rektor m.fl.

5. Vilka effekter kan vi förvänta oss?

Kunskapsstyrningsmodellens övergripande syfte är att nå en kunskapsbaserad, jämlik och resurseffektiv socialtjänst och hälso- och sjukvård av hög kvalitet. I ett mer lokalt perspektiv skulle en organisering av kommun- och regionrepresentanter på fler ”styrgruppsnivåer”- som ju LPOerna kommer vara i förhållande till olika uppdrag kunna bidra till *en större mottagarorganisation* av fler uppdrag. Därmed skapas möjligheter att också utföra fler, bredare och/eller mer kvalificerade uppdrag (se t.ex. ovan vad gäller RSS möjligheter att stödja kunskapsutvecklingen), vilket i en framtidsutsikt kan medföra en utökad verksamhet, högre kvalitet, bättre effektivitet etc.

Organiseringen kan vidare anses bidra till en mer *konkret samverkan* på högre ledningsnivå samtidigt som en förankring sker till basverksamheterna då flera olika funktioner från region och kommun förväntas kunna ingå i en LPO. Utifrån en LPO-ledamots perspektiv skapas förutsättningar att få bättre inblick och kunskap, liksom större påverkansmöjlighet, i olika uppdrag och processer. Förankringen av ärenden och beslut till Chefsnätverket kan också då förväntas bli än mer genomarbetade. Organiseringen skulle vidare medföra en mer realistisk ärendehantering för Styrgruppen till Chefsnätverket.

En organisering till LPOer medför också att det finns skäl att se över arbetsformerna i Chefsnätverket. För att möjliggöra socialchefernas medverkan i LPOer. Eventuellt skulle antalet möten i Chefsnätverket kunna minskas till ca 4-5 möten/år. Det är också en del av det ”struktureringsarbete” som pågår vad gäller Chefsnätverkets arbetsformer m.m.

För att starta upp arbetet i LPOer bör även möjligheten att utge ersättning till de kommuner vars representanter medverkar i uppbygganden av LPOer, övervägas.

/Tanja Mårtensson